

بررسی اثر بیهی عرشه در پاسخ دینامیکی پل با درنظرگرفتن اندرکنش دینامیکی پل - قطر

مجید صادق آذر* (دانشیار)

مصطفی رضا تجلی (کارشناس ارشد)

گروه مهندسی عمران، دانشگاه تهران

در سال‌های اخیر توجه به دینامیک پل‌های راه‌آهن به عنوان یکی از مقدمات ضروری جهت احداث خطوط قطارهای سریع السیر افزایش یافته است. در این تحقیق، پاسخ دینامیکی پل راه‌آهن دوخطه بیزان از خط راه‌آهن قم - ساقه با بیهای مختلف ۱۵, ۲۰, ۴۵, ۶۰ و ۶۰ درجه تحت بار قطار عبوری و تأثیر بیهی عرشه بر پاسخ دینامیکی سازه مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل دینامیکی بر پایه یک مدل سه‌بعدی از مجموعه پل و قطار و اندرکنش بین آن‌ها صورت گرفته است. با افزایش بیهی مدل مقادیر فرکанс مربوط به مدل اول پل افزایش یافته و در حالت کلی پاسخ دینامیکی پل با افزایش بیهی کاهش می‌یابد. همچنین در سرعت‌های نزدیک به تشیدید، با عبور هر گروه از محور چرخ‌ها از روی پل، مقادیر پاسخ‌ها به طور قابل ملاحظه‌بی افزایش می‌یابد.

msadegha@ut.ac.ir
tajallii@alumni.ut.ac.ir

واژگان کلیدی: اندرکنش پل و قطار، پاسخ دینامیکی، قطار سریع السیر، پل بیه دار.

۱. مقدمه

یکی از اهداف پژوهش‌های انجام‌شده در این زمینه، تعیین ضریب ضربه‌ی دینامیکی است. در پژوهشی در سال ۲۰۱۰، مطالعات پارامتری بر روی ۴ پل با دهانه‌های مختلف تحت سرعت‌های متفاوت انجام شد^[۱] و نشان داده شد که در بسیاری از موارد مقادیر ضربه‌ی ارائه شده در آین نامه‌های طراحی کمتر از مقادیر واقعی است. همچنین نتایج نشان داد که علاوه بر پارامتر سرعت و ساختاری از مدل این نامه‌ها در نظر گرفته می‌شود، سرعت بار عبوری و دهانه‌ی پل، که در آین نامه‌ها در این نامه‌ها در نظر گرفته می‌شود، سرعت بار عبوری و نسبت فاصله‌ی چرخ‌ها به طول دهانه، ۲ فاکتور مهم در تعیین ضربه‌ی ضربه است.

در بسیاری از موارد پاسخ‌های دینامیکی متناسب از حل تحلیلی مستله با مقادیر اندازه‌گیری شده از آزمایش، مورد مقایسه قرار گرفته است. در پژوهش دیگری در سال ۲۰۱۲، با ارائه‌ی یک مدل سه‌بعدی از پل Sesia که در آن علاوه بر مستله‌ی اندرکنش، اثر ناهمواری‌های خط و حرکت هاتینگ چرخ نیز در نظر گرفته شده بود، برخی پاسخ‌های دینامیکی حاصل از تحلیل با مقادیر اندازه‌گیری شده مورد مقایسه شده است.^[۲] اما در مدل مذکور نیز به خصوص در مواردی که وسیله‌ی نقلیه دارای فرار گرفت و نشان داده شد که بل مورد بررسی در دو جهت قائم و جانبی دارای ساختی کافی است و ضوابط لازم برای طراحی پل‌های خطوط سریع السیر را ارضاء می‌کند.^[۳]

در مطالعه‌ی دیگری پل دوخطه‌ی راه‌آهن با باکس بتئی پیش‌تییده متشکل از ۲۸ دهانه‌ی ساده‌ی ۲۴ متری مورد مطالعه قرار گرفت، و پاسخ‌های دینامیکی پل و قطار از قبیل خیز، تغییرشکل‌های جانبی، شتاب‌های قائم و جانبی تیر و همچنین شتاب‌های واگن به دست آمده از مدل محاسباتی و مقادیر اندازه‌گیری شده مورد بررسی قرار گرفت.^[۴]

امروزه با افزایش سرعت و بار محوری قطارها، تحلیل دقیق تر و مطابق با واقعیت از رفتار پل‌های راه‌آهن تحت بار وسیله‌ی نقلیه ضروری به نظر می‌رسد. از مهم‌ترین پارامترهایی که در پاسخ دینامیکی پل‌های راه‌آهن مؤثرند، می‌توان به مشخصات سازه‌ی پل (طول، جرم و سختی اعضاء آن)، مشخصات بسامدی و سائط نقلیه (جرم‌های معلق و ثابت چرخ و محور، سختی فنرها)، ضربیت میرایی پل‌ها و سائط نقلیه، سرعت و سائط نقلیه و ناهمواری‌های خط اشاره کرد. تا به امروز پژوهشگران مدل‌های متفاوتی را که هر کدام تأثیر برخی از پارامترها را در برمی‌گیرد، ارائه کرده‌اند. ساده‌ترین مدل مورد استفاده از وسیله‌ی نقلیه، مدل بار متحرک است.^[۵]

اگرچه در این مدل اندرکنش سازه‌ی پل با جرم متحرک نادیده گرفته می‌شود، اما در مواردی که نسبت جرم متحرک به جرم پل بسیار انگشت باشد، پاسخ‌ها از درجه‌ی صحت بیشتری برخوردارند. در مطالعات بعدی جهت درنظرگرفتن اثر لختی وسیله‌ی نقلیه از مدل جرم متحرک برای بدست آوردن پاسخ دینامیکی سازه تحت بار استفاده شده است.^[۶] اما در مدل مذکور نیز به خصوص در مواردی که وسیله‌ی نقلیه دارای سرعت بالاتری باشد و یا روسازی ناهمواری قابل توجهی داشته باشد، از صحت پاسخ‌ها کاسته شده است. برای رفع این معضل پژوهشگران از مدلی استفاده کرده‌اند که بتواند اندرکنش سازه‌ی پل با جرم متحرک و سازه‌ی پل می‌توان به یک مدل نزدیک به واقعیت دست پیدا کرد.^[۷]

* نویسنده مستله

تاریخ: دریافت ۳/۷/۱۳۹۱، اصلاحیه ۱۱/۱۱، پذیرش ۴/۳/۱۳۹۲.

المان را نشان می‌دهد. بردار تغییرشکل برای یک المان برابر است با:

$$\mathbf{u}_n = \begin{bmatrix} u_{n_1} & u_{n_2} & u_{n_3} & u_{n_4} \end{bmatrix}^T \quad (2)$$

که در آن بردار تغییرشکل برای هر کدام از بردارهای جزء در گرهی n دارای ۶ درجه‌ی آزادی است، که مطابق رابطه‌ی ۳ است:

$$\mathbf{u}_{nn} = \begin{bmatrix} X_{nn} & Y_{nn} & Z_{nn} & R_{Xnn} & R_{Ynn} & R_{Znn} \end{bmatrix}^T \quad (3)$$

معادله‌ی دینامیکی حاکم بر کل پل با درنظرگرفتن اثر میرایی به شکل رابطه‌ی ۴ خواهد بود:

$$\mathbf{M}_B \ddot{\mathbf{u}}_B + \mathbf{C}_B \dot{\mathbf{u}}_B + \mathbf{K}_B \mathbf{u}_B = \mathbf{f}_B \quad (4)$$

که در آن، $\ddot{\mathbf{u}}_B$ و $\mathbf{u}_B$ به ترتیب بردارهای شتاب، سرعت و تغییرشکل پل نسبت به مختصات مرجع است. همچنین $\mathbf{M}_B$, $\mathbf{C}_B$ و $\mathbf{K}_B$ به ترتیب ماتریس‌های کل جرم، میرایی، سختی و بردار نیرو را نشان می‌دهند.

طبق تئوری رایله، ماتریس میرایی می‌تواند به صورت ترکیب خطی از ماتریس جرم و سختی بیان شود:

$$\mathbf{C}_B = \alpha \mathbf{M}_B + \beta \mathbf{K}_B \quad (5)$$

با داشتن ضریب میرایی γ برابر با $5/0\%$, دو ثابت α و β می‌توانند از روابط ۶ به دست آیند:^[۱۵]

$$\alpha = \frac{24\omega_1\omega_2}{\omega_1 + \omega_2}, \quad \beta = \frac{24}{\omega_1 + \omega_2} \quad (6)$$

که در آن، ω_1 و ω_2 به ترتیب بسامد دورانی اول و دوم مدتها و وزنه ارتعاشی را نشان می‌دهند.

۲. مدل قطار

در این پژوهش، هر واگن با لوكوموتیو با المان‌های صلب با ۲۷ درجه‌ی آزادی مدل شده است. البته اگر فقط درجات آزادی را در نظر بگیریم که مستقل هستند و توسط پل مقید نشده‌اند، این مقدار به ۱۵ درجه‌ی آزادی کاهش می‌باید. با این روش می‌توان ترکیبی از لوكوموتیوها، واگن‌های مسافربری و واگن‌های باری را به نحوی مناسب به وجود آورد، تا مدلی واقعی از قطار موردنظر به دست آید. یک مدل واگن از قطار شامل این اجزاء است:

هر محور با یک جرم متمرکز که دارای درجات آزادی جانبی (Y_{Wi}, i = ۱, ..., ۴)، بانسینگ^۱ (Z_{Wi}) و رولينگ^۲ (R_{Xwi}) است، مدل شده است (شکل ۱). دو بوزی و بدنه‌ی واگن هرکدام با صفحات صلب و جرم متغیر و درجات آزادی جانبی (Y_۱, Y_۲, Y_۳), عمودی (R_{X۱}, R_{X۲}, R_{X۳})، پیچینگ^۳ (Z_۱, Z_۲, Z_۳)، رولينگ^۴ (R_{Z۱}, R_{Z۲}, R_{Z۳}) مدل شده‌اند.

هر محور توسط سیستم تعیق اولیه، مشتمل از فنر و دمپر با سختی و میرایی (C_H, K_H, C_V, K_V) در جهت y (جانبی) و (C_{VV}, K_{VV}) در جهت z (قائم) به بوزی متصل شده است. همچنین بدنه‌ی واگن توسط سیستم تعیق ثانویه با سختی و میرایی (C_{HH}, K_{HH}) به ترتیب در جهت y و z بر روی بوزی سوار شده است. سختی فنرها و میرایی دمپرها در هر دو سیستم تعیق به ترتیب خطی و دارای چسبندگی است. مشخصات هندسی و فیزیکی قطار سریع السیر Y ETR500 از پژوهشی در سال ۲۰۰۹ به دست آورده شده‌اند.^[۱۶]

در سال ۲۰۰۴ نیز در یک مطالعه‌ی پژوهشی، یک نمونه‌ی آزمایشگاهی از پل به دار تحت بارگذاری استاتیکی و دینامیکی قرار داده شد و نتایج آزمایش با نتایج حاصل از مدل اجزاء محدود پل، که با نرم‌افزار SAP ۲۰۰۰ ایجاد شده بود، از تطبیق خوبی برخوردار بودند. همچنین یک مدل ساده‌ی مشتمل از دو تیر به هم چسبیده جهت آنالیز دینامیکی پل به دار مورد استفاده قرار گرفت، که بسامدهای ۵ مود اول اختلاف بسیار کمی با نتایج آزمایش داشتند.^[۱۷]

در این نوشتار، جهت بررسی تأثیر بیهی عرضه‌ی پل در پاسخ دینامیکی سازه از قبیل جابجایی‌ها و شتاب، تحلیل دینامیکی برپایه‌ی یک مدل سه‌بعدی از مجموعه‌ی پل و قطار و اندرکنش بین آن‌ها در نرم‌افزار آباکوس، که یکی از نرم‌افزارهای قادرترین اجزاء محدود در حل مسائل دینامیکی است، صورت گرفته است.

۲. مدل سازی پل و قطار

۱.۱. مدل پل

پل مورد بررسی در این پژوهش، پل یکدهانه‌ی ساده به طول ۲۲ متر یکی از پل‌های در حال ساخت راه‌آهن دو خط‌های اتصالی قم - ساقه است. این پل جهت عبور راه‌آهن از روی خط لو لمی آب‌بزدان در نظر گرفته شده‌است. پل موردنظر دارای عرضه با سیستم دو عنصری مشتمل از تیرهای طولی I شکل فلزی و دال بتی عرضه با سیستم از تیرهای طولی به فواصل ۱/۱ متر تشکیل شده است. عرض عرضه برابر با ۱۲ متر و از ۱۱ تیر طولی به وزن ۱/۱ متر تشکیل شده است. جهت تعیین اثر بیهی، پل در ۵ حالت مستقیم و با بیههای ۱۵، ۳۰، ۴۵ و ۶۰ درجه مورد بررسی قرار گرفت. جدول ۱، مشخصات فیزیکی مجموعه‌ی پل و بالاست را نشان می‌دهد.

در این پژوهش، فقط مجموعه‌ی پل و بالاست مدل شده است و به دلیل آنکه بررسی اندرکنش‌های جزئی از قبیل نحوه تماش چرخ و ریل،^[۱۸] مورد توجه این پژوهش نبوده است و همچنین کم‌بودن جرم مجموعه‌ی ریل و تراورس نسبت به وزن پل و بالاست از اثرات آن صرف نظر شده است.

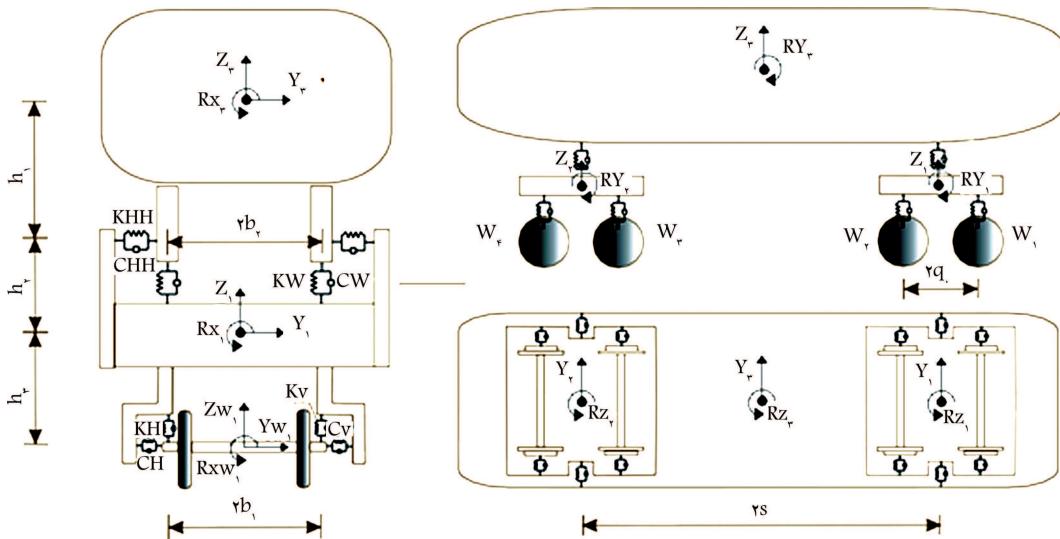
جهت مدل کردن پل و بالاست در نرم‌افزار آباکوس از المان‌های پوسته‌ی S4R استفاده شده است. S4R یک المان پوسته‌ی ۴ گرهی است که هر گرهی آن دارای ۳ درجه‌ی آزادی جابجایی و ۳ درجه‌ی آزادی چرخشی است. بدليل کاهش نقاط انتگرال‌گیری در این المان، مدت زمان تحلیل کمتر شده و هم‌گرایی به صورت غیریکنواخت است. معادله‌ی حاکم بر رفتار دینامیکی پل (در حالت بدون میرایی) برای یک المان از رابطه‌ی ۱ به دست می‌آید:

$$\mathbf{M}_e \ddot{\mathbf{u}}_n + \mathbf{K}_e \mathbf{u}_n = \mathbf{f}_n \quad (1)$$

که در آن، $\ddot{\mathbf{u}}_n$ و $\mathbf{u}_n$ به ترتیب بردارهای شتاب و تغییرشکل را برای یک المان نشان می‌دهند. $\mathbf{M}_e$ و $\mathbf{K}_e$ نیز، به ترتیب ماتریس جرم و سختی و $\mathbf{f}_n$ بردار نیروهای گرهی

جدول ۱. مشخصات فیزیکی مجموعه پل و بالاست.

مشخصه‌ی هندسی یا فیزیکی	نشانه	واحد	مقدار
مدول کشسانی بتن	E_c	GPa	۲۳/۲
ضریب پواسون بتن	v_c	-	۰/۲
مدول کشسانی فولاد	E_s	GPa	۲۱۰
ضریب پواسون فولاد	v_s	-	۰/۳
مدول کشسان بالاست	E_b	GPa	۲۸/۲
ضریب پواسون بالاست	v_b	-	۰/۳

شکل ۱. مدل کامل سه بعدی از قطار Y.ETR500.

به دست می آیند:

۳.۲. معادلات حاکم بر حرکت قطار

در گذشته، مدل‌های گوناگونی برای تماس پل و وسیله‌ی نقلیه جهت درنظرگرفتن نیروهای تماسی ارائه شده است. بدلیل آنکه تماس بین چرخ‌های فولادی و ریل فولادی با سختی بالا رخ می‌دهد، لذا بسیاری از پژوهشگران تماس بین چرخ و ریل را کاملاً صلب در نظر گرفته‌اند.^[۱۷]

معادله‌ی دینامیکی حاکم بر حرکت واگن را در حالت کلی می‌توان به شکل رابطه‌ی ۷ نوشت:

$$\mathbf{K}_1 = \mathbf{K}_r =$$

$$\begin{bmatrix} 4K_H & 0 & K_A & 0 & 0 \\ 4K_V + 2K_{VV} & 0 & 0 & 0 & 0 \\ k_B & 0 & 0 & 0 & 0 \\ & 4K_V q^r & 0 & 0 & 0 \\ Sym. & & 4K_H q^r & 0 & 0 \end{bmatrix} \quad (10)$$

$$\mathbf{K}_r =$$

$$\begin{bmatrix} 4K_{HH} & 0 & 4K_{HH} h_1 & 0 & 0 \\ 4K_{VV} & 0 & 0 & 0 & 0 \\ k_C & 0 & 0 & 0 & 0 \\ & 4K_{VV} s^r & 0 & 0 & 0 \\ Sym. & & 4K_{HH} s^r & 0 & 0 \end{bmatrix} \quad (11)$$

$$\mathbf{K}_{(1,2)} = \mathbf{K}_{(r,r)} =$$

$$\begin{bmatrix} -2K_{HH} & 0 & -2K_{HH} h_1 & 0 & -2K_{HH} s \\ -2K_{VV} & 0 & -2K_{VV} s & 0 & 0 \\ k_D & 0 & 0 & 0 & 0 \\ & 0 & 0 & 0 & 0 \\ Sym. & & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \quad (12)$$

که در آنها مؤلفه‌های سختی در ماتریس‌های مذکور عبارت‌اند از:

$$\mathbf{K}_A = 4K_H h_r + 2K_{HH} h_1 \quad (13)$$

$$\mathbf{K}_B = 4K_V b_r^r + 2K_{VV} b_1^r + 4K_H h_r^r + 2K_{HH} h_1^r \quad (14)$$

$$\mathbf{K}_C = 4K_{HH} h_1^r + 4K_{VV} b_1^r \quad (15)$$

$$\mathbf{K}_D = 2K_{HH} h_1 h_1^r - 2K_{VV} b_1^r \quad (16)$$

$\mathbf{f}_V$ شامل نیروهای استاتیکی و نیروهای دینامیکی ناشی از اندرکنش پل و قطار است. که در آن $\mathbf{K}_V$, $\mathbf{M}_V$, $\mathbf{C}_V$ به ترتیب نشان‌دهنده‌ی ماتریس جرم، میرایی و سختی واگن است. بردارهای $\dot{\mathbf{u}}_V$, $\ddot{\mathbf{u}}_V$ و $\mathbf{u}_V$ به ترتیب نشان‌دهنده‌ی بردار شتاب، سرعت و جابجایی در معادله‌ی ۷ هستند. از آنجایی که درجات آزادی محورها در نقاط تماس با درجات آزادی پل محدود شده‌اند، می‌توان در معادله‌ی ۷، بردار جابجایی را فقط برای بوژی‌ها و واگن در نظر گرفت (معادله‌ی ۸):

$$\mathbf{u}_V = [Y_1 \ Z_1 \ R_{X1} \ R_{Y1} \ R_{Z1} \ Y_r \ Z_r \ R_{Xr} \ R_{Yr} \ Y_r \ Z_r \ R_{Xr} \ R_{Yr}]^T \quad (8)$$

که در آن اندیس ۱ و ۲ به ترتیب نشان‌دهنده‌ی بوژی جلو و عقب و اندیس ۳ بدنه‌ی واگن را نشان می‌دهد. با جایگذاری ماتریس جابجایی ذکر شده (رابطه‌ی ۸) در معادله‌ی کلی حرکت، ماتریس سختی مربوط به آمین واگن به شکل رابطه‌ی ۹ خواهد بود:

$$\mathbf{K}_{VK} = \begin{bmatrix} \mathbf{K}_1 & 0 & \mathbf{K}_{(1,2)} \\ 0 & \mathbf{K}_r & \mathbf{K}_{(r,r)} \\ Sym. & & \mathbf{K}_r \end{bmatrix} \quad (9)$$

که در آن، مقادیر $\mathbf{K}_1$, $\mathbf{K}_r$, $\mathbf{K}_{(1,2)}$ و $\mathbf{K}_{(r,r)}$ از رابطه‌های ۱۰ الی ۱۲

که در آن، ماتریس سختی و میرایی $\mathbf{C}_F$ و $\mathbf{K}_F$ ، در واقع نیروهای اندرکنش ناشی از سیستم تعلیق اولیه‌ی وارد بر واگن را به ترتیب بر حسب جابجایی $\dot{\mathbf{u}}_W$ و سرعت محور چرخ‌ها بیان می‌کنند (رابطه‌ی ۲۶):

$$\mathbf{K}_F = \begin{bmatrix} \mathbf{K}_{F1} & \circ & \circ \\ & \mathbf{K}_{F2} & \circ \\ Sym. & & \circ \end{bmatrix} \quad (26)$$

که در آن، ماتریس‌های جزء $\mathbf{K}_{F1}$ و $\mathbf{K}_{F2}$ از رابطه‌ی ۲۷ بدست می‌آید:

$$\mathbf{K}_{F1} = \mathbf{K}_{F2} =$$

$$\begin{bmatrix} 2K_H & \circ & \circ & 2K_H & \circ & \circ \\ \circ & 2K_V & \circ & \circ & 2K_V & \circ \\ 2K_V h_r & \circ & 2K_V b_r^r & 2K_V h_r & \circ & 2K_V b_r^r \\ \circ & -2K_V q_r & \circ & 2K_V q_r & \circ & \circ \\ -2K_V q_r & \circ & \circ & -2K_V q_r & \circ & \circ \end{bmatrix} \quad (27)$$

به همین ترتیب نیروهای اندرکنشی ناشی از میرایی وابسته به بردار سرعت $\dot{\mathbf{u}}_W$ محور است و ماتریس میرایی متناظر از رابطه‌ی ۲۸ بدست می‌آید:

$$\mathbf{C}_F = \begin{bmatrix} \mathbf{C}_{F1} & \circ & \circ \\ & \mathbf{C}_{F2} & \circ \\ Sym. & & \circ \end{bmatrix} \quad (28)$$

که ماتریس‌های جزء در ماتریس ۲۸ از همان معادله‌ی ۲۷ ماتریس سختی با بهکارگیری ضرایب میرایی C_H , C_V , K_H و K_V , به جای ضرایب سختی K_{Hr} , K_{Vr} و K_{Vq_r} به دست می‌آید. با فرض اینکه نیروهای اینرسی ناشی از شتاب جرم‌های متمرکز به صورت بار نقطه‌ی در همان نقاط وارد می‌شوند، ماتریس جرم به شکل یک ماتریس قطری در خواهد آمد.^[۱۸] بنابراین ماتریس جرم واگن به شکل رابطه‌ی ۱۸ خواهد بود:

ماتریس میرایی مربوط به k آمین و اگن نیز مانند ماتریس سختی به دست می‌آید:

$$\mathbf{C}_{VK} = \begin{bmatrix} \mathbf{C}_1 & \circ & \mathbf{C}_{(1,2)} \\ & \mathbf{C}_2 & \mathbf{C}_{(2,2)} \\ Sym. & & \mathbf{C}_2 \end{bmatrix} \quad (17)$$

که ماتریس‌های جزء در ماتریس مذکور از همان معادله‌های ۱۰ الی ۱۶ ماتریس سختی با بهکارگیری ضرایب میرایی C_H , C_V , C_{HH} و C_{VV} به جای ضرایب سختی K_H , K_V , K_{HH} و K_{VV} به دست می‌آید. با فرض اینکه نیروهای اینرسی ناشی از شتاب جرم‌های متمرکز به صورت بار نقطه‌ی در همان نقاط وارد می‌شوند، ماتریس جرم به شکل یک ماتریس قطری در خواهد آمد.^[۱۸] بنابراین ماتریس جرم واگن به شکل رابطه‌ی ۱۸ خواهد بود:

$$\mathbf{M}_V = \text{diag} \left[\begin{array}{ccccccccc} m_1 & m_1 & I_{X1} & I_{Y1} & I_{Z1} & m_2 & m_2 & I_{X2} \\ & & I_{Y2} & I_{Z2} & m_3 & m_3 & I_{X3} & I_{Y3} & I_{Z3} \end{array} \right]^T \quad (18)$$

همچنین بردار جابجایی و ماتریس جرم مربوط به محورهای واگن برابر است با رابطه‌های ۱۹ و ۲۰:

$$\dot{\mathbf{u}}_{W_i} = \begin{bmatrix} Y_{W_i} & Z_{W_i} & R_{XW_i} \end{bmatrix}_{i=1,\dots,4} \quad (19)$$

$$\begin{aligned} \mathbf{M}_W &= \left[[\mathbf{M}_{W_i}]_{i=1,\dots,4} \right] \\ &= \text{diag} \left[\begin{bmatrix} m_{W_1} & m_{W_1} & I_{XW_1} \end{bmatrix}_{i=1,\dots,4} \right] \end{aligned} \quad (20)$$

بردار نیروی وارد بر واگن از دو مؤلفه‌ی اصلی تشکیل شده است: ۱. نیروی استاتیکی خارجی، ۲. نیروی دینامیکی:

$$\mathbf{f}_V = \mathbf{f}_V^{\text{sta}} + \mathbf{f}_V^{\text{dyn}} \quad (21)$$

نیروی استاتیکی $\mathbf{f}_V^{\text{sta}}$ نیروی ناشی از وزن واگن است، که در جهت قائم اثر می‌کند و مقدار آن ثابت است. نیروی استاتیکی ناشی از وزن را می‌توان به شکل رابطه‌ی ۲۲ نوشت:

$$\mathbf{f}_V^{\text{sta}} = g M_V \quad [\begin{array}{cccccccc} 0 & 1 & 0 & 0 & 0 & 0 & 1 & 0 \end{array}] \quad (22)$$

که در آن، g شتاب جاذبه را نشان می‌دهد.

نیروی دینامیکی $\mathbf{f}_V^{\text{dyn}}$ خود ناشی از دو مؤلفه است: یکی نیروی کشسان ($\mathbf{f}_K^{\text{dyn}}$) و دیگری نیروی میراگر ($\mathbf{f}_C^{\text{dyn}}$) ناشی از سختی و میرایی سیستم تعلیق اولیه:

$$\mathbf{f}_V^{\text{dyn}} = \mathbf{f}_K^{\text{dyn}} + \mathbf{f}_C^{\text{dyn}} \quad (23)$$

نیروهای دینامیکی مذکور که با زمان مقدار و جهت آن‌ها می‌تواند تغییر کند، از معادله‌های ۲۴ و ۲۵ محاسبه می‌شوند:

$$\mathbf{f}_K^{\text{dyn}} = \mathbf{K}_F \dot{\mathbf{u}}_W \quad (24)$$

$$\mathbf{f}_C^{\text{dyn}} = \mathbf{C}_F \dot{\mathbf{u}}_W \quad (25)$$

$$\mathbf{u}_{im} = \begin{bmatrix} Y_{im} & Z_{im} \end{bmatrix}^T \quad (29)$$

بنابراین بردار جابجایی نقاط در تماس با آمین محور را می‌توان به شکل رابطه‌ی ۳۰ نوشت:

$$\mathbf{u}_i = \begin{bmatrix} \mathbf{u}_{i1} & \mathbf{u}_{i2} \end{bmatrix}^T \quad (30)$$

که در آن، $\mathbf{u}_{i1}$ و $\mathbf{u}_{i2}$ همان مقادیر تعریف شده در معادله‌ی ۲۹ هستند. با این فرض‌ها، رابطه‌ی بین تغییرشکل‌های محور و نقاط پل در محل تماس با چرخ‌ها را می‌توان به شکل رابطه‌ی ۳۱ نوشت:

$$\mathbf{u}_{W_i} = \mathbf{D}_a \mathbf{u}_i \quad (31)$$

زمان در نقطه‌ی تماس p_{im} است. بردار جابجایی بر حسب مقادیرگرهی از رابطه‌ی ۳۸ به دست می‌آید:

$$\mathbf{f}_{im}^M = \begin{bmatrix} \mathbf{F}_{im}^{M_y} & \mathbf{F}_{im}^{M_z} \end{bmatrix}^T = -\bar{\mathbf{M}}_{W_i} \ddot{\mathbf{u}}_{im} = \bar{\mathbf{G}}_{im}(x_{im}, y_{im}) \mathbf{u}_n \quad (38)$$

که در آن، $\bar{\mathbf{G}}_{im}$ ماتریسی است که فقط تابع شکل تغییرمکان جانبی و قائم را در بر دارد. در این حالت می‌توان نیروی اینرسی چرخ را به صورت رابطه‌ی ۳۹ باز نویسی کرد:

$$\mathbf{f}_{im}^M = -\bar{\mathbf{M}}_{W_i} \ddot{\mathbf{u}}_{im} = -\bar{\mathbf{M}}_{W_i} [2\bar{\mathbf{G}}_{im} \ddot{\mathbf{u}}_n + 2V \bar{\mathbf{G}}'_{im} \dot{\mathbf{u}}_n] \quad (39)$$

دو نیروی ناشی از سختی و میرابی سیستم تعیق متأثر از درجات آزادی بوژی و چرخ نیز از معادله‌های ۴۰ و ۴۱ به دست می‌آید:

$$\begin{aligned} \mathbf{f}_{im}^K &= \begin{cases} \mathbf{F}_{im}^{K_y} \\ \mathbf{F}_{im}^{K_z} \end{cases} \\ &= \begin{cases} K_H(-Y_{W_i} + Y_j + h_r R_{Xj} + q_r R_{Zj}) \\ K_V(-Z_{W_i} - b_r R_{XW_i} + Z_j - q_r R_{Yj} + b_r R_{Xj}) \end{cases} \quad (40) \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \mathbf{f}_{im}^C &= \begin{cases} \mathbf{F}_{im}^{C_y} \\ \mathbf{F}_{im}^{C_z} \end{cases} \\ &= \begin{cases} C_H(-\dot{Y}_{W_i} + \dot{Y}_j + h_r \dot{R}_{Xj} + q_r \dot{R}_{Zj}) \\ C_V(-\dot{Z}_{W_i} - b_r \dot{R}_{XW_i} + \dot{Z}_j - q_r \dot{R}_{Yj} + b_r \dot{R}_{Xj}) \end{cases} \quad (41) \end{aligned}$$

با جایگزینی معادلات ۳۹ الی ۴۱ در معادله‌ی ۱، رابطه‌ی ۴۲ را خواهیم داشت:

$$\begin{aligned} \mathbf{M}_e \ddot{\mathbf{u}}_n + \mathbf{C}_e \dot{\mathbf{u}}_n + \mathbf{K}_e \mathbf{u}_n + \mathbf{G}^T(x_{im}, y_{im}) \mathbf{f}_{im}^M &= f_n \\ + \mathbf{G}^T(x_{im}, y_{im})(\mathbf{f}_{im}^F + \mathbf{f}_{im}^K + \mathbf{f}_{im}^C) & \quad (42) \end{aligned}$$

اگر بخواهیم معادله را به همان فرم اصلی نشان دهیم، روابط ۴۳ الی ۴۷ را خواهیم داشت:

$$\bar{\mathbf{M}}_e \ddot{\mathbf{u}}_n + \bar{\mathbf{C}}_e \dot{\mathbf{u}}_n + \bar{\mathbf{K}}_e \mathbf{u}_n = \bar{\mathbf{f}}_n \quad (43)$$

$$\bar{\mathbf{M}}_e = \mathbf{M}_e + \mathbf{G}^T(x_{im}, y_{im}) \bar{\mathbf{M}}_{W_i} \bar{\mathbf{G}}_{im}(x_{im}, y_{im}) \quad (44)$$

$$\bar{\mathbf{C}}_e = \mathbf{C}_e + 2V \mathbf{G}^T(x_{im}, y_{im}) \bar{\mathbf{M}}_{W_i} \bar{\mathbf{G}}'_{im}(x_{im}, y_{im}) \quad (45)$$

$$\bar{\mathbf{K}}_e = \mathbf{K}_e + V^r \mathbf{G}^T(x_{im}, y_{im}) \bar{\mathbf{M}}_{W_i} \bar{\mathbf{G}}''_{im}(x_{im}, y_{im}) \quad (46)$$

$$\bar{\mathbf{f}}_n = f_n + \mathbf{G}^T(x_{im}, y_{im})(\mathbf{f}_{im}^F + \mathbf{f}_{im}^K + \mathbf{f}_{im}^C) \quad (47)$$

۳. صحبت‌سننجی نتایج

این مدل که از نوشتاری در سال ۲۰۰۳ انتخاب شده است،^[۱۵] و به بررسی قطار ۱۰ واگنه از نوع SKS سری ۳۰۰، که از روی پل چند قطعه‌یی (هر قطعه به طول

که در آن ماتریس قید $\mathbf{D}_a$ به شکل رابطه‌ی ۳۲ تعریف می‌شود:

$$\mathbf{D}_a = \begin{bmatrix} \frac{1}{2} & 0 & \frac{1}{2} & 0 \\ 0 & \frac{1}{2} & 0 & \frac{1}{2} \\ 0 & -\frac{1}{C_g} & 0 & \frac{1}{C_g} \end{bmatrix} \quad (32)$$

که در آن، C_g فاصله‌ی ریل‌های یک خط است. اگر قطار دارای N_V واگن باشد، معادلات حرکت آن‌ها شبیه به معادله‌ی ۷ برای حرکت یک واگن است، و ماتریس‌ها و بردارهای قبلی به شکل آرایه‌های سه بعدی با ابعاد $15 \times N_V \times 1$ در می‌آیند.

۴.۲. معادلات اندرکنش پل و قطار

محور نام از واگنی که با سرعت ثابت V از روی پل عبور می‌کند، در نقطه‌ی p_{im} به فاصله‌ی x_{im} و y_{im} از مرکز مرجع المان پل در تماس است. بنا براین، محور واگن با المان پل جفت می‌شود و اثرات اینرسی آن در معادله‌ی دینامیکی حاکم بر المان پل اثر می‌گذارد. علاوه بر این، درجات آزادی محور نیز به تغییرشکل‌های پل مقید می‌شود و اندرکنش بین پل و قطار ایجاد می‌شود. معادله‌ی حاکم بر المان پل را می‌توان به صورت رابطه‌ی ۳۳ نوشت:

$$\mathbf{M}_e \ddot{\mathbf{u}}_n + \mathbf{C}_e \dot{\mathbf{u}}_n + \mathbf{K}_e \mathbf{u}_n = f_n + \mathbf{G}^T(x_{im}, y_{im}) \tilde{\mathbf{f}}_{im} \quad (33)$$

در سمت راست معادله‌ی ۳۳، نیروهای ناشی از چرخ قطار در نقطه‌ی تماس اضافه شده‌اند. در حالت کلی بردار $\tilde{\mathbf{f}}_{im}$ می‌تواند در هر ۶ جهت مؤلفه داشته باشد. اما در اینجا فرض می‌کنیم فقط نیروهای قائم و عرضی وجود داشته باشند، بنا براین بردار نیروهای ناشی از چرخ به شکل رابطه‌ی ۴ در خواهد آمد:

$$\begin{aligned} \tilde{\mathbf{f}}_{im} &= \begin{bmatrix} 0 & f_{im}^y & f_{im}^z & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}^T \\ &= \begin{bmatrix} 0 & f_{im}^T & 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}^T \quad (34) \end{aligned}$$

که در آن، بردار f_{im} نیروهای عرضی و قائم را نشان می‌دهد و خود متتشکل از این نیروهایست:

$$\mathbf{f}_{im} = \mathbf{f}_{im}^F + \mathbf{f}_{im}^M + \mathbf{f}_{im}^K + \mathbf{f}_{im}^C \quad (35)$$

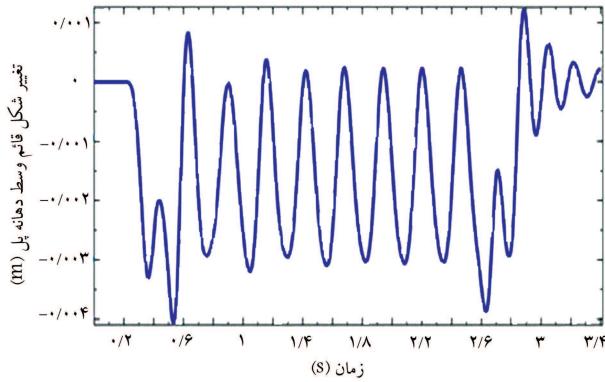
که در آن، $\mathbf{f}_{im}^F$ نیروی استاتیکی ناشی از وزن واگن را که در این نقطه به پل وارد می‌شود، نشان می‌دهد. $\mathbf{f}_{im}^M$ نیروی اینرسی ناشی از جرم محور و $\mathbf{f}_{im}^C$ به ترتیب نیروهای ناشی از سختی و میرابی سیستم تعیق اولیه را نشان می‌دهند. نیروی استاتیکی در جهت قائم دارای مقدار و در جهت عرضی برابر با صفر است (رابطه‌ی ۳۶).

$$\mathbf{f}_{im}^F = \begin{bmatrix} \mathbf{F}_{im}^{F_y} & \mathbf{F}_{im}^{F_z} \end{bmatrix}^T = \begin{bmatrix} 0 & \frac{1}{\lambda} \sum f_{im}^{\text{sta}} \end{bmatrix}^T \quad (36)$$

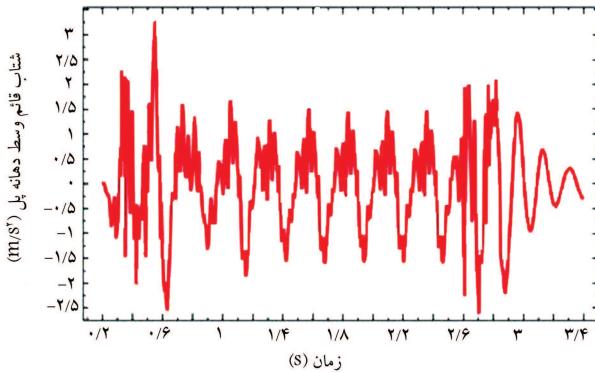
و نیروی اینرسی ناشی از جرم محور نیز از معادله‌ی ۳۷ به دست می‌آید:

$$\begin{aligned} \mathbf{f}_{im}^M &= \begin{bmatrix} \mathbf{F}_{im}^{M_y} & \mathbf{F}_{im}^{M_z} \end{bmatrix}^T = -\bar{\mathbf{M}}_{W_i} \ddot{\mathbf{u}}_{im} = \\ &- \text{diag} \begin{bmatrix} \frac{1}{2} m_{W_i} & \frac{1}{2} m_{W_i} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \ddot{Y}_{im} & \ddot{Z}_{im} \end{bmatrix}^T \quad (37) \end{aligned}$$

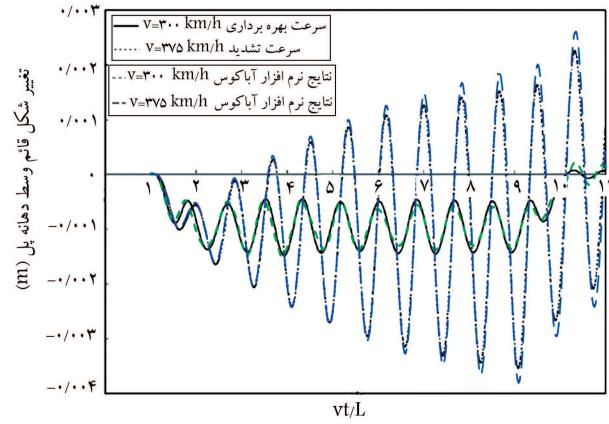
که در آن، $\ddot{Y}_{im}$ و $\ddot{Z}_{im}$ به ترتیب، شتاب جانبی و قائم پل را در نقطه‌ی تماس نشان می‌دهند. بردار شتاب $\ddot{\mathbf{u}}_{im}$ در واقع مشتق دوم بردار جابجایی پل $\mathbf{u}_{im}$ نسبت به

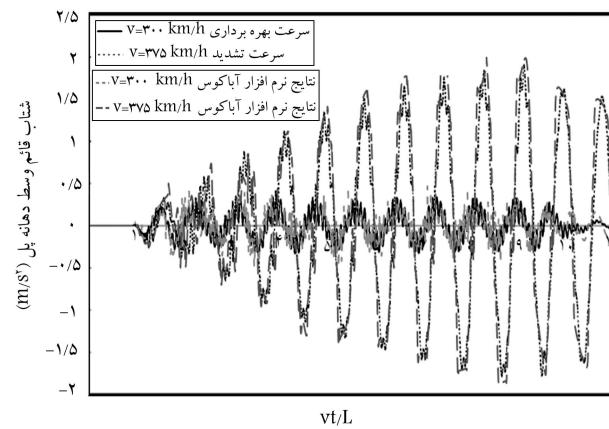
شکل ۴. تغییرشکل قائم وسط دهانه‌ی پل با بیهی ۶۰ درجه در سرعت ۱۰۰ متر بر ثانیه.

شکل ۵. شتاب قائم وسط دهانه‌ی پل با بیهی ۶۰ درجه در سرعت ۱۰۰ متر بر ثانیه.

شکل ۲. مقایسه‌ی تغییرشکل قائم وسط دهانه‌ی پل.

شکل ۳. مقایسه‌ی شتاب قائم وسط دهانه‌ی پل.

۳۰ متر) عبور می‌کند، می‌پردازد. ابعاد و مشخصات واگن و مشخصات هندسی و فیزیکی ریل، بالاست و پل به طور کامل در نوشتار مذکور آمده است.

در نوشتار مورد بررسی، مقادیر تغییرشکل‌ها و شتاب قائم در وسط دهانه‌ی پل براساس مدل دوبعدی در سرعت‌های (۳۰۰ km/h) و (۳۷۵ km/h) بدست آورده شده است. شکل ۲، مقایسه‌ی تغییرشکل‌های قائم در وسط دهانه‌ی پل در سرعت (۳۰۰ km/h) و (۳۷۵ km/h) را با استفاده از مدل آباکوس نشان می‌دهد.

شکل ۳، شتاب قائم وسط دهانه‌ی پل را در سرعت‌های (۳۰۰ km/h) و (۳۷۵ km/h) بر حسب پارامتر بی بعد (vt/L)، از نوشتار مذکور و با استفاده از مدل آباکوس نشان می‌دهد.

۴. پاسخ دینامیکی پل

در این قسمت پاسخ‌های دینامیکی پل بر حسب زمان در بیشینه‌ی سرعت مجاز قطار (۱۰۰ متر بر ثانیه) نشان داده شده است. شکل هله ۴ و ۵ به ترتیب، تغییرمکان و شتاب قائم وسط دهانه‌ی پل با بیهی ۶۰ درجه را بر حسب زمان نشان می‌دهند. همان‌طور که مشاهده می‌شود، بیشینه‌ی مقادیر جابجایی و شتاب هنگام عبور لوکوموتیو اول و آخر از روی پل رخ می‌دهد و همچنین پس از عبور تمامی چرخ‌ها از روی پل، این مقادیر میرا می‌شوند.

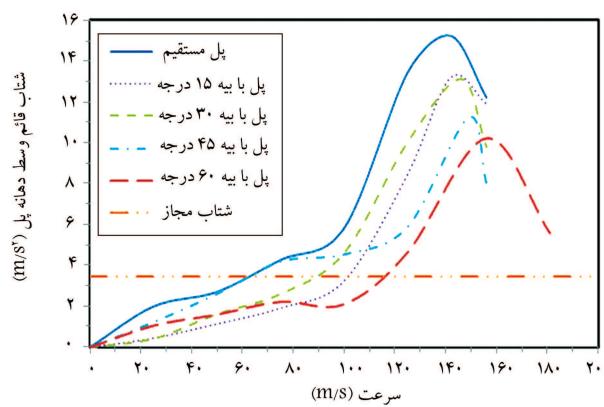
۵. تأثیر بیهی پل در پاسخ‌های دینامیکی پل
اولین تفاوت در رفتار دینامیکی بین پل‌های ییدار و پل مستقیم مربوط به بسامد طبیعی پل‌هاست. مقادیر مربوط به اولین بسامد خمی (f₁) برای پل مستقیم و پل‌های ییدار در جدول ۲ نشان داده شده است. بنابراین، بیهی پل به طور قابل ملاحظه‌ی در پاسخ مودال پل تأثیرگذاشته است و مقدار بسامد را افزایش می‌دهد. یکی از پارامترهای مهم در طراحی پل‌هایی که طبق آینه‌نامه‌ی اروپا نیاز به آنالیز دینامیکی دارند، [۱۹] ضریب تأثیر دینامیکی است؛ که به صورت نسبت بیشینه‌ی پاسخ دینامیکی به بیشینه‌ی پاسخ استاتیکی پل در یک نقطه‌ی مشخص تعريف می‌شود. در شکل ۶، تغییرشکل‌های دینامیکی پل توسط ضریب تأثیر دینامیکی (DAFu)^۵ تعریف شده است (رابطه‌ی ۴۸):

$$DAFU = \frac{w_{dyn}^{\max}(L/2)}{w_{sta}^{\max}(L/2)} \quad (48)$$

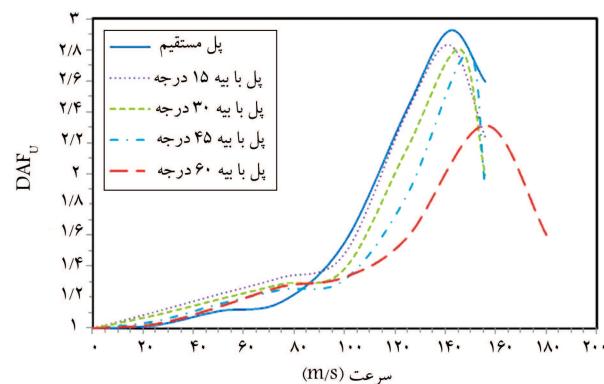
که در آن، $w_{dyn}^{\max}(L/2)$ بیشینه‌ی تغییرشکل قائم پل تحت بار دینامیکی و $w_{sta}^{\max}(L/2)$ بیشینه‌ی تغییرشکل استاتیکی پل در وسط دهانه است. محور

جدول ۲. مقادیر بسامدهای مد اول خمی.

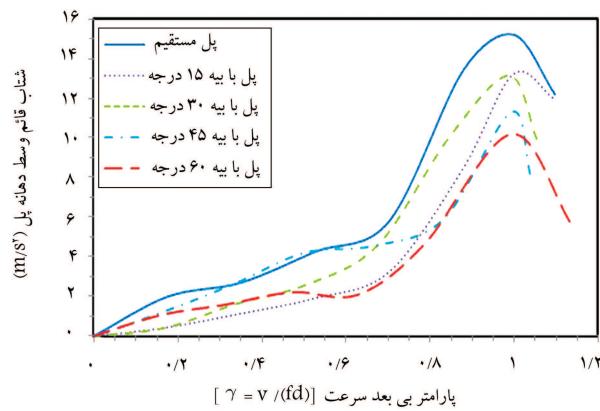
بیهی پل (deg)	f ₁ (Hz)
۶۰	۴۵
۴۵	۳۰
۳۰	۱۵
۱۵	۰
۰	۵,۷۵
۵,۶۶	۵,۴۷
۵,۴۵	۵,۴۵
۶,۰۹	۶,۰۹

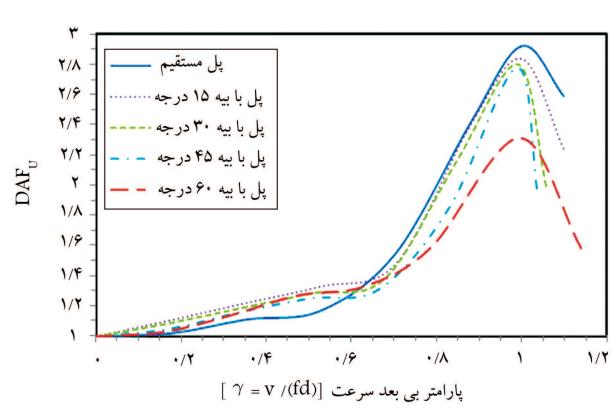
شکل ۸. بیشینه‌ی شتاب وسط دهانه برای پل‌ها با بیهی مختلف بر حسب سرعت.

شکل ۶. بیشینه‌ی ضریب تأثیر دینامیکی تغییرشکل برای پل‌ها با بیهی مختلف بر حسب سرعت.

شکل ۹. بیشینه‌ی شتاب وسط دهانه برای پل‌ها با بیهی مختلف بر حسب پارامتر بی بعد γ .

شکل ۷. بیشینه‌ی ضریب تأثیر دینامیکی تغییرشکل برای پل‌ها با بیهی مختلف بر حسب پارامتر بی بعد γ .

پیدا کند. در شکل ۹، بهجای سرعت از پارامتر بی بعد سرعت $[\gamma = v/(f_d)]$ در محور افقی استفاده شده است. در اینجا نیز روند کلی نمودارها شبیه به هم است.

همان‌طور که در شکل‌های ۸ و ۹ مشاهده می‌شود، در سرعت‌های نزدیک به افزایش بیهی پل، مقدار بیشینه‌ی شتاب قائم پل کاهش می‌یابد. در حالت کلی برای همه‌ی سرعت‌ها نمی‌توان ارتباط ثابتی بین مقدار بیهی و شتاب پل پیدا کرد، ولی مقدار شتاب تقریباً در تمامی پل‌های بیهی‌دار نسبت به پل مستقیم کمتر است. همان‌طور که در شکل ۸ مشاهده می‌شود، بیشینه‌ی شتاب مجاز پل طبق آین‌نامه‌ی اروپا برابر با $g/35$ است. مشاهده می‌شود که برای پل‌های مستقیم و با بیهی 30° و 45° درجه تا بیشینه‌ی سرعت مجاز قطار (100° متر بر ثانیه) این مقدار از شتاب مجاز تجاوز می‌کند، ولی برای پل‌های با بیهی 15° و 60° درجه در محدوده‌ی مجاز باقی می‌ماند.

۶. پدیده‌ی تشذیبد

با افزایش سرعت قطار به خصوص سرعت‌های بالاتر از 200° کیلومتر بر ساعت، خطر وقوع پدیده‌ی تشذیبد افزایش می‌یابد. در سرعت‌های نزدیک به روزانس، مقدادیر اوج در پاسخ دینامیکی پل به شدت افزایش می‌یابد. بسامد بارگذاری قطار کمیتی است که به فاصله‌ی بین گروه چرخ‌ها و سرعت قطار بستگی دارد و از رابطه‌ی 49

افقی در این نمودار سرعت قطار بر حسب متر بر ثانیه را نشان می‌دهد. با توجه به پاسخ پل‌های مختلف تحت بار قطار مشخص می‌شود، که بیهی پل تقاضوت قابل توجهی در تنابع ایجاد می‌کند. پایین‌بودن بسامد پل‌های با بیهی کمتر باعث می‌شود نمودار ضریب دینامیکی آنها یک جایگایی به سمت سرعت‌های پایین‌تر داشته باشد. اگر محور افقی بهجای سرعت، نمایانگر پارامتر بی بعد سرعت $[\gamma = v/(f_d)]$ باشد (شکل ۷)، مشاهده می‌شود که روند کلی نمودارها برای پل مستقیم و پل‌های بیهی‌دار مشابه است، اگرچه مقادیر نمودارها می‌تواند کاملاً متفاوت باشند.

همان‌طور که در شکل‌های ۶ و ۷ مشاهده می‌شود، در حالت کلی هرچه بیهی پل افزایش یابد، مقادیر ضریب تأثیر دینامیکی تغییرشکل‌های پل کاهش می‌یابد؛ که البته چنین رفتاری را می‌توان با افزایش بسامد پل‌های بیهی‌دار بررسی کرد و سخت تر شدن پل را می‌توان انتظار داشت. البته در سرعت‌های کمتر از 85° متر بر ثانیه، مقادیر مربوط به پل مستقیم کوچک‌تر باقی است.

همچنین مشاهده می‌شود، بیشینه‌ی ضریب تأثیر دینامیکی، برای پل مستقیم، که در سرعت تشذید رخ می‌دهد، برابر با $2/9$ است و تغییرشکل دینامیکی متناظر با آن $9/2$ میلی‌متر است، که از مقدار مجاز تغییرشکل پل ($L/80^\circ$) که برابر با $27/5$ میلی‌متر است، کمتر است.

شکل ۸، شتاب قائم پل‌های مختلف در وسط دهانه (زیر چرخ‌ها) را بر حسب پارامتر سرعت نشان می‌دهد. همان اختلاف در بسامد مد اول خمشی باعث می‌شود که نمودار پل‌های با بیهی کمتر به سوی سرعت‌های پایین‌تر جایگایی

۷. نتیجه‌گیری

در این نوشتار، با ارائه یک مدل سه بعدی از پل کامپوزیت در حال ساخت و قطار سریع السیر Y-ETR^{۵۰۰}، پاسخ‌های دینامیکی پل و قطار مورد بررسی قرار گرفته است. حل مسئله با بدکارگیری روش اجزاء محدود و مدل اندرکنشی جرم - پل با استفاده از نرم افزار آباکوس صورت گرفته است. یک پل چند قطعه‌ی با قطعات به طول ۳۰ متر تحت بار عبوری قطار ۱۰ واگنی SKS جهت صحبت‌سنگی مدل اصلی مورد استفاده قرار گرفته است.

جهت تعیین تأثیر بیهی، پل ساده‌ی یک دهانه با عرضه‌ی کامپوزیت که متشکل از تیرهای فلزی I شکل و دال بتی است، در ۵ حالت مستقیم و با بیههای ۱۵، ۲۰ و ۴۵ و ۶۰ درجه مورد بررسی قرار گرفته است. تغییرشکل قائم در وسط دهانه‌ی پل با استفاده از ضریب تأثیر دینامیکی (DAFu) نشان داده شده است.

۱. در حالت کلی با افزایش سرعت قطار عبوری پاسخ‌های دینامیکی پل، اعم از تغییرشکل‌ها و شتاب قائم، افزایش می‌یابد.

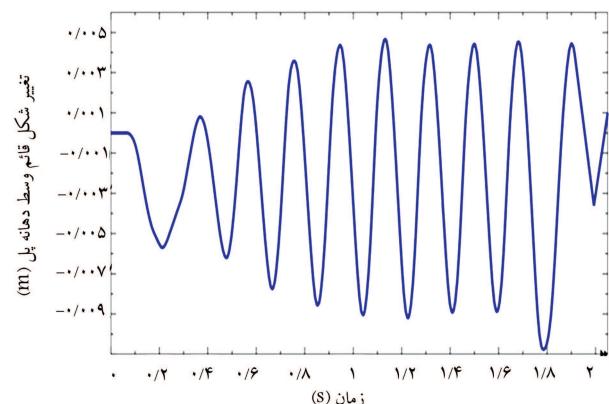
۲. در سرعت‌های غیر از سرعت تشیدی بیشینه، مقادیر تغییرشکل و شتاب قائم پل، هنگام عبور واگن سنگین‌تر - لوکوموتیو اول و آخر - رخ می‌دهد. بنا براین در مواردی که سرعت طراحی، اختلاف کافی با سرعت بحرانی دارد، می‌توان تحلیل دینامیکی را فقط برای لوکوموتیو انجام داد و نیاز به مدل کردن همه‌ی واگن‌ها نیست.

۳. در سرعت‌های نزدیک به روزاننس، با عبور هر گروه از محور چرخ‌ها از روی پل، مقادیر پاسخ‌ها به طور قابل ملاحظه‌ی افزایش می‌یابد. از این رو در نظرگرفتن اثرات تشیدی در طراحی پل‌های راه‌آهن خطوط سریع السیر ضروری است.

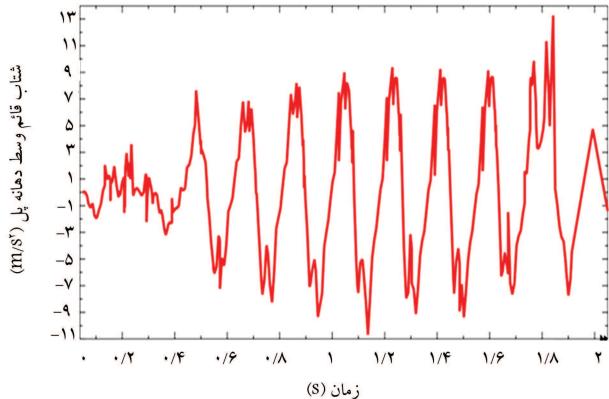
۴. با بررسی مقادیر مجاز شتاب و تغییرشکل قائم پل و همچنین مقادیر مجاز شتاب قائم واگن مشاهده شد که تغییرشکل‌های قائم پل در سرعت‌های نزدیک به تشیدی هم در محدوده‌ی مجاز باقی می‌ماند، اما شتاب پل از مقادیر مجاز تجاوز می‌کند.

۵. با در نظر گرفتن پل با بیههای مختلف مشاهده شد که بیهی پل می‌تواند تأثیر قابل ملاحظه‌ی در پاسخ‌های دینامیکی داشته باشد. هر چه بیهی پل بیشتر باشد، مقدار بسامد مربوط به مد اول پل افزایش می‌یابد. این افزایش بسامد باعث می‌شود تا مقادیر پاسخ‌ها بر حسب سرعت برای پل‌های با بیهی پیشتر به سمت سرعت‌های بالاتر شیفت پیدا کند.

۶. در حالت کلی پاسخ دینامیکی پل با افزایش بیهی کاهش می‌یابد.

شکل ۱۰. تغییرشکل قائم وسط دهانه‌ی پل با بیهی ۱۵ درجه در سرعت ۱۴۲ متر بر ثانیه.

شکل ۱۱. شتاب قائم وسط دهانه‌ی پل با بیهی ۱۵ درجه در سرعت ۱۴۲ متر بر ثانیه.

به دست می‌آید:

$$f = \frac{v}{D} \quad (49)$$

که در آن، v سرعت قطار عبوری و D فاصله‌ی بین گروه چرخ‌هاست. اگر بسامد بازگذاری قطار و بسامد خشنی پل بهم نزدیک شوند، پدیده‌ی تشیدی رخ خواهد داد. در شکل‌های ۱۰ و ۱۱، جابجایی و شتاب قائم وسط دهانه‌ی پل برای پل با بیهی ۱۵ درجه در سرعت ۱۴۲ متر بر ثانیه که تشیدی رخ می‌دهد، نشان داده شده است.

پانوشت‌ها

منابع (References)

1. Bouncing D.O.F
2. Rolling D.O.F
3. Pitching D.O.F
4. Yawing D.O.F
5. dynamic amplitude factor of deflection
1. Yang, Y.B., Yau, J.D. and Hsu, L.C. "Vibration of simple beams due trains moving at high speeds", *Engineering Structures*, **19**(11), pp. 936-944 (1997).
2. Dugush, Y.A. and Eisenberger, M. "Vibrations of non-uniform continuous beams under moving loads", *Journal*

- of Sound and Vibration*, **254**(5), pp. 911-926 (2002).
3. Yau, J.D. and Yang, Y.B. "Vertical accelerations of simple beams due to successive loads traveling at resonant speeds", *Journal of Sound and Vibration*, **289**(1-3), pp. 210-228 (2006).
  4. Lee, H.P. "Dynamic response of a beam with moving mass", *Journal of Sound and Vibration*, **191**(2), pp. 289-294 (1996).
  5. Foda, M.A. and Abduljabbar, Z. "A dynamic green function formulation for response of a beam structure to a moving mass", *Journal of Sound and Vibration*, **210**(3), pp. 295-306 (1998).
  6. Liu, K., De Roeck, G. and Lombaert, G. "The effect of dynamic train-bridge interaction on the bridge response during a train passage", *Journal of Sound and Vibration*, **325**(1-2) pp. 240-251 (2009).
  7. Song, M.K., Noh, H.C. and Choi, C.K. "A new three-dimensional finite element analysis model of high-speed train-bridge interactions", *Engineering Structures*, **25**(13), pp. 1611-1626 (2003).
  8. Lou, P. "Finite element analysis for train-track-bridge interaction system", *Arch Appl Mech*, **77**(10), pp. 707-728 (2007).
  9. Zhang, N., Xia, H. and Guo, H. "Vehicle-bridge interaction analysis under high-speed trains", *Journal of Sound and Vibration*, **309**(3-5), pp. 407-425 (2008).
  10. Hamidi, S.A. and Danshju, F. "Determination of impact factor for steel railway bridges considering simultaneous effects of vehicle speed and axle distance to span length ratio", *Engineering Structures*, **32**(5), pp. 1369-1376 (2010).
  11. Guo, W.W., Xia, H., De Roeck, G. and Liu, K. "Integral model for train-track-bridge interaction on the sesia viaduct: Dynamic simulation and critical assessment", *Computers and Structures*, **112-113**, pp. 205-216 (2012).
  12. Xia, H. and Zhang, N. "Dynamic analysis of railway bridge under high-speed trains", *Computers and Structures*, **83**(23-24), pp. 1891-1901 (2005).
  13. Meng, J., Ghasemi, H. and Lui, M. "Analytical and experimental study of a skewe bridge model", *Engineering Structures*, **26**(8), pp. 1127-1142 (2004).
  14. Antolin, P., Zhang, N., Goicolea, J., Xia, H., Astiz, M. and Oliva, J. "Consideration of nonlinear wheel-rail contact forces for dynamic vehicle-bridge interaction in high-speed railways", *Journal of Sound and Vibration*, **332**(5), pp. 1231-1251 (2013).
  15. Wu, Y.S. and Yang, Y.B. "Steady-state response and riding comfort of trains moving over a series of simply supported bridges", *Engineering Structures*, **25**(2), pp. 251-265 (2003).
  16. Liu, K., Reynders, E., De Roeck, G. and Lombaert, G. "Experimental and numerical analysis of a composite bridge for high-speed trains", *Journal of Sound and Vibration*, **320**(1-2), pp. 201-220 (2009).
  17. Xia, H., De Roeck, G., Zhang, H.R., and Zhang, N. "Dynamic analysis of train-bridge system and its application in steel girder reinforcement", *Computers and Structures*, **79**(21-22), pp. 1851-1860 (2001).
  18. Battini, J.M., *Lecture Notes in Structural Dynamics*, Royal Institute of Technology, Stockholm (2004).
  19. Cen, *Eurocode1: Action on Structures-Part 2: Traffic Loads on Bridges*, Ref.No.EN 1991-2 2003(E).